

ЁШЛАРДА МИЛЛИЙ ВАТАНПАРЛИК ТУЙҒУСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ОИЛАНИНГ ЎРНИ

**Хаитов Баҳодир Турсунович¹, Муллажонов Исломжон Юлдашевич²,
Атажанов Ахтам Юсупович³.**

¹ Ўзбекистон Республикаси Қурулли Кучлар Академияси
мустақил изланувчиси

² Ўзбекистон Республикаси Қурулли Кучлар Академияси
мустақил изланувчиси

³ Ўзбекистон Республикаси Қурулли Кучлар Академияси
мустақил изланувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада ёшларни соғлом ва баркамол авлод сифатида тарбиялаш бугунги куннинг муҳим талаби эканлиги ёритиб берилган. Бугунги даврда таълим-тарбия тизими ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлиги ҳамда ёшларда миллий ватанпарварлик туйғуси авваломбор, оилада шаклланишига урғу берилган.

Инсоннинг жамиятда муносиб ўрин эгаллашида унинг ҳалоллиги, инсонпарварлиги, ростгўйлиги, ватанпарварлиги муҳим ўрин тутishi таъкидланган.

***Калит сўзлар:** Оила, ёшлар, глобаллашув, ислохотлар, ватанпарварлик, баркамол авлод, маънавий юксалиш.*

РОЛЬ СЕМЬИ В ФОРМИРОВАНИИ У МОЛОДЕЖИ ЧУВСТВА НАЦИОНАЛЬНОГО ПАТРИОТИЗМА

АННОТАЦИЯ

В данной статье подчеркивается тот факт, что воспитание молодежи как здорового и гармонично развитого поколения является насущной потребностью современности. В современном мире система образования важна как никогда. В статье акцентируется, что чувство национального патриотизма у молодежи формируется, прежде всего, в семье.

Подчеркивается, что честность, человечность, правдивость и патриотизм играют важную роль в определении достойного места человека в обществе.

***Ключевые слова:** Семья, молодёжь, глобализация, реформы, патриотизм, гармонично развитое поколение, духовный рост.*

THE ROLE OF THE FAMILY IN FORMING NATIONAL PATRIOTISM IN YOUNG PEOPLE

ABSTRACT

This article highlights the importance of educating young people as a healthy and harmoniously developed generation. It is emphasized that today the education system is more important than ever, and the formation of a sense of national patriotism in young people, first of all, in the family.

It is emphasized that honesty, humanity, truthfulness and patriotism play an important role in a person's worthy place in society.

Keywords: *Family, youth, globalization, reforms, patriotism, harmoniously developed generation, spiritual growth.*

КИРИШ

Оила ҳар бир халқнинг, миллатнинг давомийлигини сақлайдиган, миллий кадриятларнинг ривожини таъминлайдиган, жамиятнинг асосий негизи ҳисобланувчи муқаддас маскандир. Мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий ва маданий жаҳаларда амалга оширилаётган туб ислохотлар жараёнида оила масаласига эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Алабатта, бу бежиз эмас, чунки буюк келажагимизнинг тамал тошлари оилада қўйилади. Ҳар қайси миллатнинг ўзига хос маънавиятини шакллантириш ва юксалтиришда, ҳеч шубҳасиз, оиланинг ўрни ва таъсири беқиёсдир. Чунки боланинг дунёкараши, яхшилик, олийжаноблик, меҳр-оқибат, яқинларни ардоқлаш, ватанпарварлик, инсонпарварлик каби тушунча ва тасаввурлар биринчи галда оила бағрида шаклланади. Бир сўз билан айтганда бола туғилган кунидан бошлаб оила муҳитида яшайди. Оилага хос анъаналар, кадриятлар, урф-одатлар боланинг онгини шакллантиради. Энг асосийси, фарзандлар оилавий ҳаёт орқали жамият талабларни тушуниб етади.

Оилага турли таъриф ва тавсифлар берилган. Жумладан: “оила бир шахс бошчилигида бир уйда яшовчилардир”[6], “оила – жамиятнинг бирламчи ўзаги, ижтимоий-маданий бирлик”[7], “оила – эр-хотинлик иттифоқига, қариндошлик алоқаларига, умумий хўжалик юритадиган эр ва хотин, ота-она ва болалар, ака-ука ва опа-сингиллар ва бошқа қариндошлар ўртасидаги муносабатларга асосланадиган кичик ижтимоий гуруҳ; жамиятнинг асоси, давлат қудратининг манбаи”[8].

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида: “Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга”[1], деб белгилаб қуйилган.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, оилаларга эътибор, унинг мустақамлигини таъминлаш, фарзандлар тарбияси қадимдан халқимиз эътиборида бўлиб келган. Жумладан, Марказий осийда кенг тарқалган зардуштийликда оила ва никоҳ масаласига муҳим аҳамият берилган. Оила ва никоҳ яратувчининг талабига мос келганлиги боис уни бузиш тақиқланган. “Авесто”да наслнинг поклиги, тозаллигига ҳам алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, қариндош-уруғ, ака-уканинг қуда бўлиши қораланган”[8].

Юртимизда 1998 йил “Оила йили”, 1999 йил эса “Аёллар йили”, 2001 йил “Оналар ва болалар йили”, 2012 йил “Мустақам оила йили”, 2016 йил “Соғлом она ва бола йили” деб эълон қилиниши ва шу муносабат билан махсус давлат дастурларининг қабул қилиниши ҳамда амалиётга тадбиқ этилиши, “Оила Кодекси” нинг қабул қилиниши, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 2 февралдаги қарорига биноан республика “Оила” илмий-амалий марказининг ташкил этилганлиги, 2022 йил 1 мартдаги “Оила ва хотин-қизлар давлат кўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори, 2022 йил 7 мартдаги “Оила ва хотин-қизларни тизимли кўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чоратадбирлари тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонининг қабул қилиниши ҳукуматимиз томонидан оила фаровонлиги, унинг тинч-тотувлиги ва барқарорлигини таъминлашга, соғлом фикрловчи жисмоний ва маънавий баркамол авлодни тарбиялашга бўлган юксак эътибордан далолатдир.

Бутун дунёда турли низо ва қарама-қаршиликлар авж олиб, тинч-осойишта ҳаёт ва хавфсизликка нисбатан хавф-хатарлар кучайиб бораётган бугунги кунда кўпмиллатли ва кўпконфессияли жамиятимизни янада бирлаштириш, ёшларимизда умуминсоний қадриятларга ҳурмат, билим олишга, маънавий камолотга интилиш туйғусини юксалтириш, оила институтини мустақамлаш алоҳида аҳамият касб этмоқда[2].

Ҳалоллик, ростгўйлик, поклик, инсонпарварлик, меҳнатсеварлик, ватанпарварлик, анъана ва қадриятларга ҳурмат, иймон-эътиқод, фаоллик каби юксак ахлоқий маънавий қадриятлар аввало оилада шахс онгига сингдирилади, шакллантирилади. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда оила фаровонлиги, тинч-

тотувлигини таъминлаш давлатимизнинг асл мақсадидир. Зеро, меҳнатсевар ва бадавлат, маънавий етук ва маданиятли оила – шу жамиятнинг асосини ташкил этади.

Бугунги тез ўзгараётган дунё инсоният олдида, ёшлар олдида янги-янги, буюк имкониятлар очмоқда. Шу билан бирга, уларни илгари кўрилмаган турли ёвуз хавф-хатарларга ҳам дучор қилмоқда. Ғаразли кучлар содда, ғўр ёшларни ўз ота-онасига, ўз юртига қарши қайраб, уларнинг ҳаётига, умрига зомин бўлмоқда.

Баъзи йигит-қизлар учун меҳр-оқибат, ахлоқ-одоб тушунчалари бутунлай бегона бўлиб бораётгани, уларда бефарқлик, масъулиятсизлик, меҳнат қилмасдан кун кўришга интилиш каби иллатлар пайдо бўлаётгани, аччиқ бўлса-да, ҳақиқат[3].

Бугунги ахборот оқимининг кескин кучайиши, информацион глобаллашув даврида ўсиб-униб келаётган ёшларни жисмонан соғлом, маънан баркамол авлод сифатида тарбиялашни талаб этмоқда. Уларнинг тарбиясида вужудга келаётган турли салбий иллатларни йўқ қилиш, уларга тўғри йўл кўрсатиш авваломбор, ота-оналар, устоз-мураббийлар, жамоатчилик, маҳалла-кўйни бу масалада хушёрлик ва огоҳликка ундайди.

Болаларимизни, келажагимиз эгалари бўлган ёшларимизни бировларнинг қўлига бериб қўймасдан, уларни ўзимиз миллий анъана ва қадриятларимизга мос тарбиялашимиз лозим.

Муҳтарам Президентимиз таъкидлаганларидек: “авваломбор, “оммавий маданият” кўринишида кириб келаётган турли таҳдидлар, гиёҳвандлик, диний экстремизм, миссионерлик каби бало-қазолардан ёшларимизни асраш, уларнинг таълим-тарбиясига ҳар биримиз масъул эканимизни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

Бу борада биз асрлар мобайнида шаклланган миллий анъаналаримизга, аждодларимизнинг бой маънавий меросига таянамиз”[3].

Ватанни севиш, ардоқлаш унинг барча соҳалардаги обрў-эътиборини ошириш сингари ватанпарварлик фазилатлари аждодларимиздан қолган буюк неъмат – меросдир. Шу миллий қадриятларимиз ўтмишда яшаб ўтган аждодларимизнинг ватанпарварлик тарбияси, маънавий-ахлоқий қарашлари ғоявий юксак даражада бўлганлигини кўрсатади ва у ҳозирги ёш авлод тарбиясида бебаҳо намуна бўлиб келмоқда.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари, барча соҳалардаги чуқур ислохотлар, маданий, маънавий эврилишлар

моҳиятига теранроқ назар солинса, бу саъй-ҳаракатларнинг туб замирида инсон ва унинг манфаатлари – оилаларимиз тўқинлиги ва фаровонлиги, фарзандларимизнинг ҳеч нарсадан зорикмай ўсишларига эришишдек эзгу мақсад ётганини яққол кўриш мумкин.

Қонунчилик ва ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш, амалдаги қонун ҳужжатларига оила институтини ривожлантириш ва такомиллаштиришга қаратилган зарур қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш орқали ёш оилаларга эътибор ва ғамхўрликни кучайтириш, уларни ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилишни таъминлаш, моддий ва маънавий жиҳатдан кенг қўллаб қувватлаш бугуннинг энг муҳим масалаларидан ҳисобланади.

Биз учун муқаддас бўлган оила асосларини янада мустаҳкамлаш, хонадонларда тинчлик-хотиржамлик, аҳиллик ва ўзаро ҳурмат муҳитини яратиш, маънавий-маърифий ишларни аниқ мазмун билан тўлдиришдан иборат бўлмоғи зарур[3].

Барчамизга маълумки, инсон ўзлигини англагани, насл-насабини чуқурроқ билгани сари юрагида Ватанга муҳаббат туйғуси илдиз отиб, улғая боради. Бу илдиз қанча теран бўлса, туғилиб ўсган юртга муҳаббат ҳам шу қадар юксак бўлади.

Албатта, жаҳон – кенг, дунёда мамлакат кўп, лекин бу оламда бетакрор она юртимиз, Ўзбекистонимиз яккаю – ягона. Бу гўзал юрт, бу муқаддас замин фақат бизга аталган. Мана шу улуғ туйғу ҳар биримизнинг дилимизга жо бўлиши, ҳаётимиз мазмунига айланиши зарур.

Тарих ҳақиқати шуни кўрсатадики, томирида миллий ғурур, Ватан ишқи жўш урган одамгина буюк ишларга қодир бўлади. Биз шундай маънавий муҳит яратишимиз керакки, юртимизнинг ҳар бир бурчагида, барча шаҳар ва қишлоқларимиз қиёфасида Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни, қалбимизни яшнатиб турсин[4].

Ватанни севиш, ватанпарварлик ёшлар маънавий етуқлигининг энг юксак мезонларидан, истиқлол мафкурасининг негизини ташкил этувчи кадриятлардан биридир. Ватанпарварлик ҳиссини ўз фарзанди қалбига сингдира олган ота-онанинг, шундай руҳ билан яшайдиган халқнинг келажаги буюқдир. Юртини севган, унинг буюк келажагига ишонган ҳар бир фуқаро, ҳар бир ёш учун юрт таракқиётига улуш қўшиш асосий мақсад бўлмоғи зарур. Шунинг учун жамиятимизнинг ҳар бир фуқароси, ота-она, давлат ва жамоат ташкилотларининг асосий вазифаларидан бири ватанпарварлик, миллий онг ва миллий ғурурни ёшлар онгига сингдиришдан иборатдир. Ёшларда

ватанпарварлик туйғусини шакллантиришнинг ҳам ўзига хос жиҳатлари мавжуд бўлиб, асосан қуйидагиларга эътибор бермоқ зарур:

- ўзи туғилиб ўсган оиласи, жойи, Ватанига ҳурмат, эъзоз, эътиқод ва муҳаббат;

- ота-онаси, қариндош-уруғлари, дўст-биродарлари, халқи, миллатига муҳаббат ва садоқат;

- оила шажараси, авлодлар анъаналари, урф-одатлари, касб-корлари, ахлоқий-маънавий кадриятларини моҳиятан чуқур билиш ва уларга нисбатан ҳурмат, авлод-аждодлардан фахрланиш;

- давлат рамзларининг моҳиятини мукамал билиш, ундан ғурурланиш, дунёқарашининг кенглиги, сиёсий онг ва тафаккурнинг шаклланганлиги;

- халқимиз, Ватанимиз тарихи, тили, адабиёти, санъати, дини, маданиятини, авлодлар меросини мукамал билиш ва уларни дунё миқёсида намоён этишда фаоллик кўрсатиш;

- ҳалол меҳнат қилиш замирида мамлакатнинг ижтимоий, иқтисодий ва маданий ривожланишига муносиб улуш қўшиш;

- мамлакатимизда яшаётган халқлар, элатлар ва миллатларнинг тили, дини, маданияти, урф-одатлари ва анъаналарига нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш ва уларни ўрганиш.

ХУЛОСА

Хулоса қилиб айтганда, агар оила соғлом ва мустаҳкам бўлса, маҳаллада тинчлик ва ҳамжиҳатликка эришилади. Демак, маҳалла-юрт мустаҳкам бўлсагина, давлатда осойишталик ва барқарорлик ҳукм суради. Зеро, оила фаровонлиги – миллий фаровонлик асоси ҳисобланади. Мамлакатнинг қудратини белгилайдиган омиллар кўп. Бироқ уларнинг энг асосийларидан бири шу юртда вояга етаётган юксак маънавиятли, жисмонан соғлом, ҳар томонлама баркамол авлоддир. Зеро, эл-юртнинг келажаги бугун камолга етаётган ёшлар қўлида. Мард ва жасур, она Ватан учун жон фидо эта оладиган, буюк аллома ва мутафаккирларга муносиб фарзанд, саркарда боболаримизга давомчи бўла оладиган ёшлар оила бағрида вояга етади. Шундай экан, бу ҳақиқатни ҳеч қайси ота-она эсдан чиқармаслиги лозим. Биринчи Президентимиз Ислоҳ Каримов таъкидлаганидек: “Фақатгина замонавий асосда таълим-тарбия олган, жаҳоннинг манаман деган мамлакатларидаги тенгдошлари билан беллаша оладиган, жисмоний ва маънавий жиҳатдан

баркамол ёшлар биз бошлаган ишларни муносиб давом эттириш ва янги босқичга кўтаришга қодир бўлади”[5].

REFERENCES

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. –Т.: “Ўзбекистон”, 2019.
2. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-том. –Т.: “Ўзбекистон”. 2018.
3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-том.–Т.: “Ўзбекистон”. 2018.
4. Каримов И.А. Юксак маънавият енгилмас куч. –Т.: “Маънавият”, 2011.
5. Каримов И.А. Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир. –Т.: “Ўзбекистон”, 2015.
6. Абдурауф Фитрат. Оила ёки оилан бошқариш тартиблари. Иккинчи нашр. – Т.: “Маънавият”, 2000.
7. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунчалар, тамойиллар ва атамалар. (Қисқача изоҳли тажрибавий луғат). –Т.: “Янги аср авлоди”, 2002.
8. Фалсафа қомусий луғат. Тузувчи ва масъул муҳаррир Қ.Назаров. –Т.: “Шарқ”, 2004.